

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: CHelsea 3-3878

NO. 203. — ŠTEV. 203.

NEW YORK, MONDAY, AUGUST 29, 1932. — PONDELJEK, 29. AVGUSTA 1932

VOLUME XXXV — LETNIK XXXV

KONFERENCA GOVERNERJEV FARMERSKIH DRŽAV

NAVZLIC NESLOGI, KI VLADA MED VODITELJI, SE FARMERSKA STAVKA NEPRESTANO ŠIRI

Stavka je naperjena v prvi vrsti proti mlekarjem. Farmerji še vedno ustavljajo dovoz mleka. — Šerif se noče poslužiti orožja. — Governerji bodo skušali najti način, kako bi bilo mogoče zvišati ceno pridelkom. — Skupina "rjavosrajčnikov" pomaga piketom.

HURON, S. D., 28. avgusta. — Governer Warren E. Green je danes izjavil, da se bodo dne 9. septembra sestali v Sioux City governerji petnajstih poljedelskih držav ter se posvetovali, kako bi bilo mogoče na miroljuben in praktičen način dobiti sredstva, da bi se cene farmskim produktom zvišale.

To mesto so danes obkolili štrajkujoči farmerji ter niso pustili notri nobenega farmskega pridelka. Piketirali jim je pomagala skupina "rjavosrajčnikov".

DES MOINES, Ia., 28. avgusta. — Med voditelji stavkujočih farmerjev je nastal oster spor, kajti vsak hoče na svoj način pomagati farmerjem k zmagi. Navzlic temu se pa farmerska stavka ne prestopa širi.

William Hirth, predsednik Missouri Farmers Association, je rekel danes, da stavka ni najboljši sredstvo, potem katerega skušajo farmerji izboljšati svoj položaj.

— V tem času, — je rekel, — bi se morali trpeti milijoni na farmah združiti z nezaposlenimi v mestih ter prisiliti odgovorne oblasti, da bi ž njimi drugače ravnale. Najboljša prilika za to so prihodnje volitve.

"Khaki Shirts of America" (rjavosrajčniki) so farmerjem na razpolago, navzlic temu pa štrajkarji dosedaj še niso dosti dosegli.

Razne velike družbe, ki prodajajo mleko na debelo pravijo, da morajo farmerji najprej prenehati s stavko, nato se bodo šele pogajale ž njimi.

V Des Moines dele farmerji med reveže mleko brezplačno.

COUNCIL BLUFFS, Ia., 27. avgusta. — Tukajšnja veleporota bo začela dne 30. avgusta preiskovati vzroke farmskega štrajka. Okrajni pravnik Dickerson je rekel, da ima zbranega že dovolj dokazilnega materiala.

COUNCIL BLUFFS, Iowa, 28. avgusta. — Med tem ko oblasti odlašajo, da bi posegle v farmersko stavko ter bi preprečile morebitno prelivanje krvi, so velike mlekarne, proti katerim je naperjena stavka, izdale ultimatum, v katerem izjavljajo, da se ne bodo pogajale za višjo ceno mleka, dokler blokada ni odpravljena.

Piketi in njihovi voditelji so vzeli ultimatum na znanje, toda ob istem času še vedno stražijo štiri ceste, ki peljejo v Omaha čez reko Missouri ter ustavljajo mlekarne vozove in tovorne avtomobile z drugim živežem.

Položaj se je tembolj poostiril, ker so piketi na cesti št. 34 vstavili privatne avtomobile in mlekarški voz z 22 kanami mleka.

Šerif P. A. Lanson iz Pottawattamie County, kateremu je bilo naznanjeno, da je bil voz z mlekom ustavljen, je mirno izjavil, da se ne bo pustil zapeljati izkušnjava, da bi rabil orožje, kakor ima jo navado na vzhodu ob stavkah.

V mestu ima šerif pripravljenih 112 deputijev, katere pa bo uporabil samo v skrajni sili.

Šerif, ki je bil v svetovni vojni, je dobro preskrbljen s strojnimi puškami, bombami in z baseball bati. Ako bi bilo treba, ima tudi pravičo poklicati

Ameriška Legija za izplačanje bonusa

SOVJETI IN RUSKI DOLG

Sovjetska vlada bi plačala s posebnimi obrestmi brez plačila obveznosti carske vlade. — Propagando bo vstavila.

Moskva, Rusija, 28. avgusta. Sovjetsko časopisje razpravlja o poročilih iz New Yorka, ki naznajo, da se ameriški nazori o sovjetski vladi izpreminjajo in namigavajo na možnost, da bo po novembarskih volitvah mogoče med obema državama sklenjena trgovska pogodba.

Dasiravno ta zadeva zbujajo splošno pozornost, vendar listi ne izražajo svojega mnenja in tudi ni mogoče dobiti nobene tozadevne izjave od vodilnih oseb sovjetske vlade in sicer najbrže zaradi tega ker se nočejo pokazati, da bi na kak način skušali vplivati na ameriško javnost ali pa se vmešavati v predsedniške volitve.

Glavne točke v odnosu med Združenimi državami in Rusijo so: dolg, zahteve, protizahteve, propaganda in zmoglost sovjeto za plačilo.

Kar se tiče ruskega dolga, se drži sovjetska vlada stališča, katerega je pojasnil pred nekaj leti Josip Stalin, da Rusija načelno ne bo priznala obveznosti, katere je sklenila prejšnja caristovska vlada, je pa pripravljena skleniti posebno pogodbo v obliki posebnih obresti za bodoča posojila, kakršno pogodbo je sklenila Rusija z angleškim ministrskim predsednikom MacDonaldom leta 1924 in za kakršno pogodbo se je pričela pogajati tudi s Francijo leta 1927, toda ta pogodba ni bila sklenjena ker se je vlada v Franciji premenila.

Zahteve ameriških državljanov, katerih premoženje je sovjetska vlada zaplenila, morejo biti poravnane na dva načina: da se vključijo v splošno pogodbo glede dolga, ali pa se zahteve poravnajo s tem, da posamezni upnik sklene novo pogodbo s sovjetsko vlado, kakor se je zgodilo v slučaju General Electric Company.

Sovjetska vlada pa ima proti Združenim državam protizahteve za škodo, katero so povzročile

ameriške čete na ruskem ozemlju, ne da bi bile Združene države napovedale Rusiji vojno.

Kar se tiče propagande, sovjetska vlada ni pri volji opustiti Tretje internacionale in tudi ne bo omejevala delovanja komunistov v Ameriki, toda vlada je pri volji obvezati se, da ne bo pošiljala v Ameriko svojih agitatorjev.

Po mnenju sovjetske vlade bi posojilo na dolgo dobo in z višjimi obrestmi moglo odplačati stari dolg Rusije, kajti ves denar bi se porabil za nakup v Ameriki.

Ostane še zmoglost ruskega odplačila. Navzlic svetovni depresiji ima Rusija še močne finance. Spočetka bi mogla Rusija odplačevati z žitom, petrolejem, premogom in manganom. Drugič pa bi sovjeti plačali tudi v zlatu. Lansk leto so pridelali v Rusiji zlata za 35 milijonov dolarjev. Vlada pa gleda na to, da bo letos pridelala zlato podvojila.

na pomoč štiri skupine narodne garde, ki se je vrnila v mesto iz Camp Dodge.

Vsled dežja je piketiranje sicer nekoliko prenehalo, toda farmerje je podžgal k vztrajnosti član odbora Farmers' Holiday organization, Dennis Ryan, ki jim je rekel, da bo ta farmerska družba v kratkem organizirala milijon farmerjev v državah Iowa, Nebraska, obeh Dakotah, Missouri in Oklahomi.

DES MOINES, Iowa, 28. avgusta. — Piketi farmerskih stavkarjev so stisnili svoje vrste okoli Des Moines v boju za višje cene poljskih pridelkov.

Ti piketi ne ustavljajo vozov, temveč skušajo s prigovarjanjem pridobiti voznike, da se jim pridružio in odpeljejo svoje tovore domov. Kdor se ni hotel vrniti, mu je bilo zagroženo, da je "sedaj zadnjič", ko ga pustijo skozi svoje vrste.

Stavkarji so izdelali načrt, kako bodo zastražili 29 cest, ki vodijo v mesto. Voditelji stavke pravijo, da bodo v nekaj dneh imeli na vsaki cesti svoje straže.

DVIGNJENJE STARIH LADIJ

Ob priliki obletnice vkorakanja fašistov v Rim bo izvršeno dolgotrajno in naporno delo.

Rim, Italija, 28. avgusta. — Dvignjenje dveh ladij cesarja Kaligule, ki so ležale na dnu jezera Nemi nad dva tisoč let, bo končano 28. oktobra, na dan obletnice vkorakanja fašistov v Rim.

Večja izmed obeh ladij že stoji na železnem ogrodju nad vodo. Pozneje bodo ladjo potegnili kakih 500 jardov višje po obrežju jezera kjer bo za stalno ostala.

Ladja je dolga 233 čevljev in široka 79 čevljev. Od obeh strani teče balkon, širok 15 čevljev v sredini, na vsakem koncu pa 26 čevljev. Na teh balkonih je bilo na vsaki strani od 100 do 150 veslačev.

Druga ladja je mnogo boljše ohranjena kot prva, ker se nahaja globlje v vodi in je bila pokrita z debelo plastjo blata, vsled česar je raziskovalci zadnjih stoletij niso mogli doseči. Sredi ladje je bil tempel, katerega so že našli.

ameriške čete na ruskem ozemlju, ne da bi bile Združene države napovedale Rusiji vojno.

Kar se tiče propagande, sovjetska vlada ni pri volji opustiti Tretje internacionale in tudi ne bo omejevala delovanja komunistov v Ameriki, toda vlada je pri volji obvezati se, da ne bo pošiljala v Ameriko svojih agitatorjev.

Po mnenju sovjetske vlade bi posojilo na dolgo dobo in z višjimi obrestmi moglo odplačati stari dolg Rusije, kajti ves denar bi se porabil za nakup v Ameriki.

Ostane še zmoglost ruskega odplačila. Navzlic svetovni depresiji ima Rusija še močne finance. Spočetka bi mogla Rusija odplačevati z žitom, petrolejem, premogom in manganom. Drugič pa bi sovjeti plačali tudi v zlatu. Lansk leto so pridelali v Rusiji zlata za 35 milijonov dolarjev. Vlada pa gleda na to, da bo letos pridelala zlato podvojila.

na pomoč štiri skupine narodne garde, ki se je vrnila v mesto iz Camp Dodge.

Vsled dežja je piketiranje sicer nekoliko prenehalo, toda farmerje je podžgal k vztrajnosti član odbora Farmers' Holiday organization, Dennis Ryan, ki jim je rekel, da bo ta farmerska družba v kratkem organizirala milijon farmerjev v državah Iowa, Nebraska, obeh Dakotah, Missouri in Oklahomi.

DES MOINES, Iowa, 28. avgusta. — Piketi farmerskih stavkarjev so stisnili svoje vrste okoli Des Moines v boju za višje cene poljskih pridelkov.

Ti piketi ne ustavljajo vozov, temveč skušajo s prigovarjanjem pridobiti voznike, da se jim pridružio in odpeljejo svoje tovore domov. Kdor se ni hotel vrniti, mu je bilo zagroženo, da je "sedaj zadnjič", ko ga pustijo skozi svoje vrste.

Stavkarji so izdelali načrt, kako bodo zastražili 29 cest, ki vodijo v mesto. Voditelji stavke pravijo, da bodo v nekaj dneh imeli na vsaki cesti svoje straže.

JAPONSKA KLJUBUJE LIGI NARODOV

Japonska bo nasprotovala poročilu Ligin preiskovalne komisije. — Mančoukuo bo priznal pred zasedanjem Lige.

Tokio, Japonska, 28. avgusta. — Vlada ve zanesljivo, da bo preiskovalna Ligin komisija v svojem poročilu na Ligo posebno obsojala dve glavni točki japonske politike v Mandžuriji.

Komisija je ovrgla japonsko trditev, da je Japonska nastopila v samoobrambi, ko je zavzela Mukden in druga mesta, ker so kitajski vojniki razdejali železnico ter trditve, da je mandžurski narod sam postavil novo Mančoukuo državo.

Vlada se je zato zavzela in izdelala načrt, kako se bo postavila proti stališču v Ženevi. Vlada je v skrajnem slučaju pripravljena izstopiti iz Lige narodov, toda je pripravljena pojasniti svoje stališče in bo s tem olajšalo delo Lige in bo odstranjena nevarnost, da bi Japonci bilo treba izstopiti iz Lige.

Kritičnega trenutka ne pričakujejo prej, kot pa se bo sestal svet Lige v novembru. Komisija bo vzela svoje poročilo v Ženevo. Vzel bo dva tedna, da bo poročilo tiskano in ga bodo člani Lige pregledali. Ligin svet bo poročilo nato izročil posebnemu odboru devetnajstih članov, ki bodo na to o tem poročali skupnemu svetu Lige.

Tako postopanje daje Japonski dovolj časa, da med tem že prizna novo državo in stopi pred Ligo z izvršenim dejanjem.

Pogodba med Japonsko in Mančoukuo se sedaj nahaja v rokah vlade v Čangčunu in zunanji minister Hsieh Čjen-šin se posvetoje z načelnikom japonske administracije v Mandžuriji, generalom Nobuyoshi Muto v Mukdenu. Ko oba podpišeta pogodbo, bo predložena japonskemu ministrskemu svetu v odobrenje.

V tem slučaju Liga ne more napraviti drugega, kot samo izjaviti, da ne prizna "izvršenega dejanja" in da Japonski ukor, vsled česar bo prisiljena izstopiti iz Lige narodov. Ako se bo Liga samo strinjala s Stimsonovo izjavo, da vlade ne pripoznajo položaja, ki je bil uveljavljen v Mandžuriji s kršitvijo mednarodnih pogodb, Japonska ne bo prav nič nasprotovala.

Japonski višji vladni uradniki so izjavili, da se Japonska ne bo brigala za to, ako druge države priznajo Mančoukuo ali ne.

Tudi diplomati so mnenja, da japonska javnost popolnoma odobruje japonsko politiko in tudi nima nič proti temu, ako Japonska izstopi iz Lige, ako je to cena za japonsko priznanje Mančoukuo.

Nacijonizmi s svojim geslom "Nazaj v Azijo" bodo z veseljem pozdravili odstop, ker bo s tem imela Japonska v Aziji bolj svobodne roke.

Naročite se na "Glas Naroda" — največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

KONVENCIJA ZAHTEVA PREKLIC OSEMNAJSTEGA AMENDMENTA

V soboto se je začela v New Yorku konvencija Ameriške Legije. — 499 delegatov je glasovalo, naj vlada takoj izplača bivšim vojakom bonus v znesku dveh tisoč milijonov dolarjev. — Proti toza devnemu predlogu je bilo oddanih 133 glasov.

Stavljena je bila tudi resolucija, ki ostro žigosa zvezno vlado zaradi njenega nastopa proti veteranom v Washingtonu. Po dolgotrajni in vroči debati je bila resolucija zavrnjena.

Ko se je pojavil na govorniški tribuni vojni tajnik Davison ter začel zagovarjati vlado, so ga veterani izžvižgali.

Konvencija se je zavzela za preklie osemnajstega amendmenta ter zahtevala modifikacijo Volsteadove postavbe, da bi bilo takoj dovoljeno variti dobro pivo.

Pomožni tajnik F. Trubee Davison, je imel pred konvencijo dolg govor, v katerem je dolžil komuniste, da so ponarejali odpušnice veteranov, ki so se udeležili pohoda v Washington. — Mi mam dokaze, — je rekel Davison — da so bile odpušnice tiskane v neki komunistični tiskarni v nekem velikem mestu na vzhodu.

Washington, D. C., 27. avgusta. — Neki visoki uradnik vojnega departmeta je izjavil danes, da so njegovi agentje slišali o ponarejenih odpušnicah vojnih veteranov, da pa niso mogli dobiti pri vojnih veteranih niti enega ponarejenega dokumenta.

"GLAS NARODA" SME ZOPET V JUGOSLAVIJO

Obveščeni smo bili, da smemo zopet pošiljati naš list v Jugoslavijo. Tamošnjim naročnikom smo poslali vse zaostale številke.

ZNIZANJE MAJNERSKIH PLAČ

Washington, D. C., 26. avgusta. — Železniški krogi so izjavili, da bo znižana tudi tovarnina na železnicah, ako bo na skupni seji lastnikov antracitnih rovin in zastopnikov premogarjev sklenjeno, da se zmanjšajo majnerske plače.

Vsled obojnega znižanja bo cena antracitu v državah ob Atlantiku znižana za najmanj \$1 pri toni.

Konferenca za znižanje premogarskih plač se bo pričela 6. septembra v New Yorku.

POLJEDELSKA KONFERENCA

Varišava, Poljska, 26. avgusta. — Pojedelski izvedenci iz Poljske, Čehoslovaške, Estonije, Letvije, Romunske, Ogrske, Jugoslavije in Bolgarske so pričeli posvetovanje, ki ima namen skupno politiko srednje-evropskih poljedelskih držav proti industrijskim državam.

Izvedenci so mnenja, da bodo evropske poljedelske države vsled pogodbe med Anglijo in Kanado, ki je bila sklenjena v Ottavi, zelo prizadete pri izvozu žita in je temu treba takojšnja odpomoč.

FRANCIJA ŽELI ODPRAVO PROHIBICIJE

Francoski vinski trgovci upajo, da bo v Ameriki odpravljena prohibicija. — Obetajo si bogato vinsko trgovino.

Pariz, Francija, 28. avgusta. — Nič ni razveselilo zadnje mesece francoske trgovske kroge bolj kot upanje da bo, pa kdorkoli je izvoljen v Združenih državah za predsednika, izpremenjena postava glede opojnih pijač tako da bo zopet mogoče pričeti z izvažanjem francoskih vin v Ameriko. To upanje je menda edina svetla točka na obzorju francosko-ameriških zvez.

Francija se že dolgo časa pripravlja na pogajanja za obsežno trgovsko pogodbo z Združenimi državami. Toda nikdo, ki je proučeval položaj, nima mnogo upanja.

Francija bi mogla povečati uvoz iz Amerike, toda že sedaj kupuje Francija v Ameriki trikrat toliko blaga, kot Amerika v Franciji, vsled česar bi bilo po mnenju trgovskih krogov nespametno uvoz še povečati, ako vsled tega lastni izvoz ne bi bil povečan.

Edino, kar bi mogla Francija nuditi za povečani izvoz iz Amerike, je vino.

Na to trgovino polagajo Francozi tako veliko važnost, da trdijo, da je le na ta način mogoče olajšati svetovno depresijo. Trgovski izvedenci zahtevajo, da vlade odstranijo vs zapreke trgovini in naj se vse blago razpošilja po vseh državah.

Vse prizadevanje v tej smeri zadnjih let pa je dovelo do zastanka. V vsakem evropskem pristanišču je videti brez števila parnikov, ki so zasedrani, ker je zastala trgovina.

Ako pa bi bila zopet odprta vinska trgovina z Ameriko, bi se to razmere zelo izpremenile. Vsled ameriške prohibicije, so na mnogih krajih v Franciji in drugih deželah bili prisiljeni zanemariti vinograde. Na mesto vina je stopila pšenica in vsakdo v Ameriki, Kanadi, Argentini in v podonavskih državah ve, da je žita dovolj za celi svet.

Ako bi zopet prišlo vino na ameriške mize, bi v Franciji obdelali mnogo manj zemlje z žitom, trgovski promet preko Atlantika bi se povečal in Francozi bi imeli več denarja, da poplačajo svoj dolg in kupujejo ameriške radije in avtomobile.

Cela Francija je prepričana, da bo v Ameriki prohibicija odpravljena in da se bodo vrnili v deželo boljši časi.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
REYNOLDS PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Baker, President

E. Buncick, Treasurer

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
125 W. 12th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day except Sundays and Holidays

Na celo leto velja list za Ameriko: Za New York na celo leto \$7.00
Za Kanado \$6.00 Za pol leta \$3.50
Za pol leta \$3.00 Za inozemstvo na celo leto \$7.00
Za četrt leta \$1.50 Za pol leta \$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisements on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebosti se ne priobčajo. Denar naj se blagovno pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, posredno, "a" se nam tudi prejšnje bivalne naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 125 W. 12th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-3575

STAVKA FARMERJEV

Poročilo, da je v Council Bluffs v državi Iowa, hotelo tisoč razburjenih farmerjev navaliti na jetnišnico in oprostiti petinpetdeset svojih tovarišev, je bolj pomembno kot bi človek na prvi pogled domneval.

Farmerji so stražili deželne ceste ovirali transport poljskih pridelkov.

Zato so bili aretirani. Oblasti so domnevale, da se bodo tovariši aretirancev skušali poslužiti sile in vsled tega so zastražile jetnišnico z dvesto pomožnimi šerifi in strojnimi puškami.

V kratkem se je zbralo nad tisoč farmerjev, ki so odločno zahtevali svobodo za svoje tovariše.

Uradniki si niso upali poslužiti orožja. Če bi se to zgodilo, bi prišlo do strašnega krvoprelitja.

Slednjič so izpustili farmerje proti varščini sto dolarjev. S tem je bila zadeva rešena brez vsakega nasilja.

Dogodek predstavlja nekaj, kar je označeno v zakonikih vseh civiliziranih držav kot "upor proti javni oblasti".

Po raznih delih Združenih držav se je že prepogosto zgodilo, da so jetnike s silo odvedli iz jetnišnic ter jih izročili takozvani ljudski justici. Kar se pa sedaj dogaja med farmerskim prebivalstvom, je treba presojati s povsem drugačnega stališča.

Ameriške farmerje se je začelo slabo goditi že več mesecev pred splošnim polomom leta 1929. Vzrok tega je bilo poslabšanje svetovnih tržišč.

Farmerji že več let prosijo vlado za pomoč. Prošnje pa niso uslišane, kajti uspešno ni mogoče prej pomagati, dokler niso odstranjeni vzroki zla.

Po južnih in jugozapadnih državah, kjer korakata pomanjkanje izobrazbe in siromaštvo roko v roki, ni odpor posameznika proti državni oblasti nič redkega.

Dosti davčnih in drugih uradnikov je bilo že ustreljenih iz zasede.

V Iowi in drugih severnih državah pa žive zavedni in izobraženi farmerji, ki bi morali vedeti, kaj je prav in kaj ne.

Ako se zbere tisoč mož v namenu, da nudijo odpor javni oblasti, ni to več pustolovstvo, pač pa organizirana vstaja.

Vzroki, ki so dovedli do tega, niso omejeni samo na državo Iowo, pač pa na poljedelsko prebivalstvo vse dežele.

Paul Paimove, franc. min. za letalstvo:

RAZOROŽITEV IN VARNOST

Kako naj presojamo uspehe ženevske razorožitvene konference? Različno... Eno pa je gotovo: po šestmesečnem razpravljanju tehničnih komisij in s privatnimi razgovori med posameznimi delegacijami je bil dosežen maksimalen rezultat. Obžalovati je sicer, da dr. Beneševa resolucija ni bila soglasno sprejeta, toda pretežna večina se je izrekla zanjo, kar dokazuje, da je večina držav za sporazum v razorožitvenem vprašanju. S tem pa seveda nikakor ni rečeno, da smo v Ženevi dosegli toliko, kolikor bi bilo pod drugimi okoliščinami sploh mogoče. Uspeh bi bil lahko mnogo bolj praktičen in radikalen in javno mnenje se več zahteva. Žal pa je sedanji politični položaj tako kaotičen, da se more smatrati mali uspeh, ki smo ga dosegli v Ženevi, kot maksimalen.

Marsikdo bo morda rekel: Kaj pa Lausana? Tamkaj se je vendar posrečilo doseči sporazum v vprašanju vojnih dolgov in reparacij, kar bi moralo ugodno vplivati na splošni politični položaj! Priznam, da so bili v Lausani dejansko doseženi razveseljivi uspehi, ne smemo pa pozabiti, da ti uspehi niso bili zadovoljivi za vse zainteresirane države. Prišlo je pač do "entente cordiale" med Francijo in Anglijo, kateri se je pridružilo še več držav, vprašanje pa je, ali se ji bodo pridružila ostale države? Jasno je namreč, da toliko časa ni mogoče govoriti o kakih političnih razjasnitvah v Evropi, dokler se ne bodo vsi narodi Evrope sporazumeli o vseh problematičnih vprašanjih.

Uspehi lausanske konference so bili vrh tega močno paralizirani s tem, da se je med tem notranji položaj nekaterih veselel razvil na način, ki nikakor ni ugoden za mednarodni politični položaj. Nenaadna izprememba v italijanski vladi in zadnji dogodki v Nemčiji so velikega pomena za Evropo in je treba tudi z njimi računati.

V sedanjem političnem vzdušju Evrope ne vidim ničesar drugega, kakor vihar in vihar... in zato bo tudi vsako razumele, zakaj vidim v ženevski razorožitveni konferenci uspeh.

Francosko stališče je, da mora biti podlaga vsaki razorožitveni varnost. Da na pr. Hooverjevega razorožitvenega načrta nismo integralno podpirali, je iskati vzroke le v tem, ker Hooverjev načrt varnosti sploh ne omenja. Francoska delegacija je bila v vprašanju varnosti v Ženevi izolirana. Da pa bi le omogočila kak praktičen rezultat, je predlagala ustanovitve mednarodne armade. Nedvomno pa bi bilo naše stališče čisto drugačno, ako bi nas ostale veselele podpirale v našem stremeljenju glede varnosti.

Na drugi strani smo predlagali tudi internacionalizacijo letal.

Tudi tu smo našli na največji odpor, posebno v pogledu internacionalizacije civilnih letal. Dočim smo namreč mi predlagali internacionalizacijo vojaških in civilnih letal, pa so ostale države z Nemčijo na čelu, ki po mirni pogodbi ne sme imeti vojaških letal, mnenja, da o internacionalizaciji civilnih letal sploh ne more biti govora. Te države bi bile pripravljene privoliti le v mednarodno kontrolo vojaških, ne pa tudi civilnih letal.

Ne dotaknite se civilnih letal! — vpije Nemčija. — In zakaj ne? — Ker bi bil z internacionalizacijo letal razvoj letalskega civilnega prometa in razvoj letalske tehnike otežčen. — Toda jaz nisem tega mnenja! Prepričan sem namreč, da se more civilno in v trgovsko letalstvo tudi pod mednarodno kontrolo mirno razvijati. Niti najmanjša pogreška proti ideji tehničnega napredka bi ne bila, ako se vojaška in civilna letala internacionalizirajo.

Po našem naziranju o internacionalizaciji, prepovedi ali uničenju vojaških letal toliko časa ne more biti govora, dokler ne bodo internacionalizirana civilna letala. Civilna letala je mogoče že v treh urah izpremeniti v vojaška, kar dokazuje dovolj, kako veliko nevarnost predstavljajo za obrambo kakega naroda. Civilno letalstvo je z vojaškim v absolutni korelaciji in enega ni mogoče ločiti od drugega.

Na sejah tehničnih komisij se je govorilo tudi o prepovedi bombardiranja z letali. Po naziranju nekaterih delegatov naj bi se prepovedalo bombardiranje civilnega prebivalstva z letali. Gotovo zelo pravična in človekoljubna ideja. Bombardiranje civilnega prebivalstva je največje barbarstvo in bi naj bilo bombardiranje dovoljeno le na bojišču. Meni osebno bi bilo gotovo najljubše, da bi bilo prepovedano ne samo bombardiranje z letali civilnega prebivalstva, temveč tudi na bojišču. Pri peti pa se lahko, da doživi kak narod, ki je storil sicer vse za obrambo svojih mej, ravno zaradi civilnih letal, ki se morejo takoj uporabiti za vojaške svrhe, popoln poraz. Internacionalizirati vojaška letala, civilnemu letalstvu pa dovoliti svoboden razvoj, to bi bila nedvomno največja prevara!

Da se obvaruje človeštvo grozot vojne, civilno prebivalstvo pa bombardiranja iz zraka, je le eno sredstvo: internacionalizacija vojaških in civilnih letal!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. F., Gillespie, III. — Sporočite kaj podrobnosti. Čitatelje bo gotovo zanimalo.

M. R., Coverdale, Pa. — V redu sprejeli. Prisrčna hvala!

Dopisi.

New Castle, Pa.

Ker ni tukajšnje naselbine skoraj nikoli nobenega dopisa, sem se sedaj zopet namenil, da malo poročam o razmerah. Prosim cenjeno uredništvo Glas Naroda, da priobči ta moj dopis.

Slovenec nas ni dosti tukaj in tudi naročnikov na ne Glas Naroda razven nas in še enega.

Ko čitam dopise, vidim, kako povsod trgažo plače delavcem. American Sheet & Tin Plate družba je s 16. avgustom zopet znižala plače za 10 odstotkov in sicer delavcem, ki delajo pri pešeh. Ker ima ta družba še po raznih mestih tu po Pennsylvaniji in Ohio tovarne, mislim, da je povsod znižala plače pri istem delu. American Sheet & Tin Plate ima tukaj v New Castle dve tovarni, ki izdelujeta pločevino. Ene teh je tudi največja te vrste na celim svetu. Ima 40 parov "rolov" in se imenuje Shenango Works. V splošnem je tukaj središče za izdelovanje pločevine. Ko je lansko leto družba istega dne, 16. avgusta, prikratk znižala plače za 10 odstotkov, so rekli, da se bo potem boljše delalo, kar se pa ni zgodilo. Dosedaj je nam že štirikrat skrčena plača. Vsega skupaj so pristrigili 45 odstotkov. Pri tej družbi je nas zaposlenih sedem Slovencev, od katerih smo štirje prizadeti vsled tega zadnjega znižanja. Delavci so mirno sprejeli znižanje in nihče ni nič protestiral.

31. decembra lanskega leta je družba zaprla manjšo tovarno, dočim je večja Shenango nadaljevala z obratovanjem 50 odstotkov po 4 dni na teden. V marcu mesecu 1932 se je toliko izboljšalo, da je družba povečala obratovanje na 75 odstotkov v Shenango in zaposlila še one delavce, ki so bili odslovljeni iz one tovarne, ki so jo zaprli. Od tistega časa delamo vsi skupaj, in obratovanje se je nadaljevalo po 4 dni na teden do 1. julija tega leta. Od prvega julija naprej pa so delo skrčili na 3 dni na teden in na vsakem prostoru, kjer je za enega moža delo, delata dva. Zasluzita pa v treh dneh do \$12 obadva. Dela se po osem ur.

Toraj je tukaj kriza dosegla najnižjo stopinjo, tako da niže ne more biti, drugače da če vse skupaj ustavilo.

Ko se je v maju mesec začelo oranje zemlje, je družba rekla delavcem, da jim da zemljo in izorje, da si naj napravijo vrtove. Rečeno je bilo, da kdor si noče zemlje obdelati, da tudi ne bo dobil nobene pomoči od nikoder, ako jo bo zahteval. Delavci so seveda ponudbo sprejeli, in družba jih je preskrbela s zemljo in s semeni. Večimoma so si vsi delavci napravili vrtove. Pridelalo se bo pa bolj malo, kajti kjer je slaba zemlja, se težko tudi na vrtu kaj pridela. Zraven hoče pa še mrčes vse uničiti. Dovolj imaš dela, če hočeš mrčes čistiti, poleg tega pa še suša precej pritiska.

Kumarice je vse pomorilo, dočim krompir še nekaj kaže. Družba

POZIV

NAROČNIKOM

Vse naročnike, ki se niso odzvali na poslano jim opomine prosimo, da po možnosti takoj poravnajo naročino. Ko mur to začasno ni mogoče, naj nam sporoči.

Vsem onim, ki se ne bodo odzvali, bomo priporočili vstaviti nadaljnjo pošiljanje lista.

Uprava "Glas Naroda"

ba je tudi pripravila posebne pole, na katere mora sleherni zapisati, koliko je pridelal te ali one stvari. Kdor je preveč pridelal, bo mogoče moral se družbi polovico darovati Gospodje so najbrž mislili, da se bodo mogli delavci preživeti s par kvarti fižola čez prihodnjo zimo in zato so jim 16. avgusta utrgali že itak pičlo plačilo še za deset odstotkov.

Carnegieva družba je zaprla tukajšnje jeklarne že lani 17. junija. Vse delavce je odslovila in le par čuvajev je obdržala. Sedaj so pa še čuvaje odslovili. Vsa okna pri uradu so z deskami zabili, delavci pa žalostno hodijo naokrog, ker nimajo že skoraj petnajst mesecev nobenega zaslužka.

Zaenkrat še nič ne kaže, da bi bilo kaj bolje.

Pozdrav vsem čitateljem Glas Naroda!

Tony Škufca.

Tacoma, Wash.

Javljam vam žalostno vest, da je nemila smrt pobrala po osmih dneh bolezni mojo ljubljeno ženo in drago mater Rozino Čekada. V miru je zaspala za večnost dne 21. julija zvečer. Pokopali smo jo na 25. julija na katoliško pokopališče v Tacomi, Wash.

Rojena je bila v vasi Jelšane v Istri.

Tukaj zapušča mene in tri sestre in eno hčer, v starem kraju pa sestro in več sorodnikov. V Južni Afriki zapušča brata.

Zahvalimo se vsem onim, ki so nosili našo ranjko v hladni grob in onim, kateri so darovali vence.

Bog naj jim povrne!

John Čekada.

ROXY THEATRE

50th St. & 7th Ave.

"Zbirališče Vseh Narodov"

Janet Gaynor in

Charles Farrell

VELIKI AMERIŠKI ZVEZDI V

"PRVO LETO"

Živahna drama iz zakonskega življenja.

NA ODRU: Velik Simfonijski Orkester, balet, zbor in solisti. Umetniki vseh narodov sveta. Velikostna in slikovita fantazija.

CENE OD 35c NAPREJ

Peter Zgaga

Prihodnji teden bo Delavski praznik.

Prvi ponedeljek meseca septembra so določili kapitalisti za Delavski praznik.

Praznovanje tega dne ni bilo v delavskih vrstah nikdar prav posebno veselo in navdušeno.

Letos bo posebno žalostno.

Letos se bo namreč na ta dan spominjalo dela in hrepenelo po delu enajst milijonov nezaposlenih.

Ena največjih družb v Ameriki je General Motors.

Te dni sem čital, da je General Motors precej na slabih nogah.

Na tako slabih, da skoro ne zasluži več generalnega imena.

No, mu bodo pa rekli Feldvebel Motors.

Japonska se ne briga niti za Ligo narodov niti za Kelloggov pakt. Takega mnenja bi bila vsa ka država, ki bi bila na njenem stališču.

Te dni sem čital, da je neki iznajditelj iznašel top, ki nese dva tisoč milj daleč.

To je vsakokor strašno orožje, ki bo igralo v bodoči vojni odločilno vlogo.

Tak top bo popolnoma izpremenil način bojevanja. Dosedaj je bil glavni stan, v katerem so bili generali in poveljniki, tristo milj za fronto, dočim bo v bodoče oddaljen dvatisoč tristo milj od fronte.

Ali ni res čudno na svetu? Če se hočeš poročiti, ti je treba samo par dolarjev plačati za poročno dovoljenje.

Če se pa hočeš ločiti, so salomenski stroški. Par sto dolarjev ko en cent.

No, zato je pa tudi ločitev, po mnenju nekaterih, dosti več vredna.

Rojaka je srečal v temni ulici razbojnik, revolver mu je pritisnil na prsi in siknil skozi zobe:

— Daj mi deset dolarjev! Deset dolarjev ali življenje!

Rojaku se je strdila kri v žilah in se mu je zamrgnilo pred očmi. Komaj da je zajeljal:

— Če si zadovoljen, ti jih dam pet. Tako sem se te namreč ustrašil, da sem že napol erknjen.

Kjer se sklicujejo na pest, tam ni treba dokazov.

Dajte mi knjigo, toda ne dolgočasno, temveč napeto, razburljivo. — je rekla rojakinja.

— Evo najnovejšega, kriminalnega romana. V njem je 11 umorov, — je odvrnil prodajalec.

— Pa mi ga dajte. Čitam rada romane, ki je v njih vsaj nekaj življenja.

O Ribničanih sem jih že dosti objavil, toda zdi se mi, da bisaga ribniških zgodb ne bo nikdar izčrpana.

Neka Clevelandčanka, ki je zaključila svoje pisanje z ljubeznivimi besedama "Zdravstvuj, Peterček!" mi poroča:

Živela sta Ribničana, ki sta bila najhuljša prijatelja že izza otroških let. Neprestano sta bila skupaj, pri igri in pri delu. Prve mu je bilo ime Tine, drugemu pa Tone.

Kot rečeno bila sta neprestano skupaj — kot hlače in srajca — dasi se po ribniško malce drugače pravi.

Nekoč prideta v sosednjo vas in ko stopita v gostilno, opazi Tine za mizo pet svojih sovrastnikov.

— Ah, ne bo hudega — si je mislil, — saj imam Toneta seboj.

Počasi in preudarno eta ožemala polje vina.

Od sosednje mize so najprej začele leti na Tineta zbadljivke, nato kozarci, slednjič so pa padle težke pesti.

Tone je stopil na stran in gledal, kako so mikastili njegovega prijatelja.

Toda ni dolgo gledal. Bliskovito je sletel suknjič, zavihal rokave in planil na Tineta rekoč:

— No, ker te vsi, ta bom pa še jaz!

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO ZANE-SLJIVO IN TOČNO KAKOR VAM POKAŽE NA-STOPNI SEZNAM

V JUGOSLAVIJO	V ITALIJO
500 200 \$ 4.00	Lir 100 \$ 5.80
100 300 \$ 5.00	Lir 200 \$11.40
200 400 \$ 7.00	Lir 300 \$16.00
300 500 \$ 9.50	Lir 400 \$22.00
400 1000 \$15.50	Lir 500 \$27.00
500 2000 \$27.50	Lir 1000 \$53.00

Za izplačilo veljnih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali lirah dovoljujemo le boljše pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

500 200 \$ 5.00	morate poslati \$ 5.70
100 300 \$10.00	" " " " \$10.80
200 400 \$15.00	" " " " \$15.90
300 500 \$20.00	" " " " \$21.00
400 1000 \$30.00	" " " " \$41.10
500 2000 \$50.00	" " " " \$61.20

Prejemnik denar v starem kraju izplačilo v dolarjih.

Naša nakazila izvršujemo po CABLE LETTER za priateljstvo št.

METROPOLITAN TRAVEL BUREAU

216 West 18th Street New York, N. Y.

Ste namenjeni v Evropo?

Kdorkoli želi potovati letos v domovino, za stalno, ali le na začasni obisk svojcev, naj vsakakor piše po naša navodila za potovanje in prepričal se bo, da bo za mal denar udobno in hitro potoval. Pošljemo jih vsakomur brezplačno.

METROPOLITAN TRAVEL BUREAU
216 West 18th Street
New York, N. Y.

DRUŠTVA

KI NAMERAVATE PRIREDITI

VESELICE,

ZABAVE

OGLAŠUJTE

"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članstvo, pač pa vsi Slovenci v vaši okolici.

CENE ZA OGLAŠE SO ZMERNE

Trpljenje ljubezni

ROMAN IZ ŽIVLJENJA

Za Glas Naroda priredil I. H.

31

(Nadaljevanje.)

16. poglavje.

Trudi je že natrgala velik šop španskega bezga, pa še vedno ni bila zadovoljna, kajti stopi na prste in skuša doseči vejo, ki je visela nad njo obložena z največjimi cveti.

— Trudi, saj je dovolj! Pusti še nekaj na grmu, — zakliče mati iz hiše.

— O, saj se niti ne pozna, če sem kaj potrgala. Rabim mnogo! Danes so Binkošti. Poslušaj, kako lepo zvone zvonovi.

— Potem pa naglo, ker gremo v cerkev.

— Imamo še dovolj časa. Saj je to šele prvo zvonjenje.

Binkoštni zvonovi so posebno svečano doneli po zraku. Na modrem nebu se podita dva majhna oblaka in v praznični svetlobi se razliva jutranje solnce čez cvetoče vrtove, kjer je žvrgolelo na tisoče ptic.

Binkoštno veselje, binkoštno vriskanje vsepovsod!

Trudi vendar ni mogla doseči veje, zato nekolikokrat poskoči, ker je hotela imeti svojo voljo in ravno ta veliki cvet je hotela imeti.

V svoji zamišljenosti ni pazila na to, da so se vrtna vrata odprla in da nekdo prihaja po pešeni poti.

Naenkrat jo nekdo dvigne.

— Mogoče bo tako lažje šlo, — se ji smeje vesel glas v uho.

Trudi lahko krične in se brani. Toda se ne more otresti oprijema.

— Izpustite me vendar, Valter!

— Na to niti ne mislim! Trudi, tako dolgo vas bom držal in boste viseli v zraku, kot me vi pustite viseti — kazen mora biti — ali pa kar naravnost recite "da". Enkrat morate reči! Zakaj tedaj ne sedaj?

— Ne, prisiliti se ne pustim, predrznež!

— Jaz lahko zdržim, Trudi! — se smeje mladi mož in jo še tesneje prime okoli pasu.

— Jaz tudi!

— Toliko boljše in meni še ljubše!

Trudi je že bilo neprijetno; z vso močjo se skuša oprostiti. Ako bi jo kdo videl — ako bi prišla mati —

— Ravno to hočem! Spoh pa, Trudi, zakaj se me tako branite? Ali nisem čeden fant?

Najmanj tako čeden kot gotovi nekdo — je še hotel reči, je pa rajši zamolčal. Njegove rjave oči proseče gledajo njene oči.

— Ostudni ste! — Zdaj me pa res izpustite, ali pa —

Naglo jo poljubi na usta ter ji s tem vstavi besedo.

— Ali pa ti dam zaročni poljub! — pravi nato Valter, — saj si to mislila, Trudi, kaj ne? Napravi stvar kratko in brez bolečin!

Polagoma mi vendar le postaja malo težko zibati te po zraku! —

Še enkrat jo poljubi. — Tako, zdaj si moja nevesta! Povedala boba tvoji materi! Lizi in moja mati že vesta, da bomo danes obhajali zaroko!

— Vedno lepše! — Trudi se zelo razjezi. — Rekla bom "ne"!

Tega vendar mojemu staremu gospodu ne boš storila, ki se še veseli na prvo zaroko in je že tudi šampanjca djal na led. Vse mora namreč biti za tebe veliko presenečenje. Pa tako govorim kot kak šolarček.

Trudi se mora smejati nad njegovo odkrito porednostjo, kakor je to vse povedal.

Kaj ji je preostalo drugega kot reči "da"? Da bi jo tako presenetili! In še tak ženin! Pa kaj takega je bilo od Valterja Erjavca. Bil je kot klop — ni se ga mogla otresti.

Na dnu svojega srca ga je imela rada in bila je celo vesela, da je z besedo "da" prekrizala staro povest. Sicer je v skrivnem kotičku njenega srca še vedno živel Mirko Levar in bila je tako skeleča bolečina, ako je pomislila nanj.

Toda njegova sestrčina, gospa Hočevarjeva, je imela prav. Vedno in vedno so šle njene besede skozi njene misli. Njen zdrav, praktični razum, vsakdanje materino govorjenje, pazljivost Erjavčeve družine, tiha snubitev Valterjeva, in da iz dr. Levarja ne bo nič kaj prida — vse to jo je napravilo popustljivo.

Valterja je vedno imela rada, še ko je bila majhna deklica s plavimi dolgimi kitami. In končno je bilo popolnoma lepo biti z njo zdravnika. Mnoge njene prijateljice jo bodo zato zavidale.

Zelo je bila vesela gospa Šolarjeva, ko se ji predstavi zaročni par. Z Valterjem in njegovimi stariši je bila sama v zaroti, da bi Trudi ob prvem prazniku presenetili, dasi jo je malo skrbelo, ker je vedela, da je Trudi tudi nekoliko trdoglava.

— Bomo pa imeli zaročno pojedino brez neveste — prvi praznik pa ste gotovo s Trudi naš gost pri kosilu, — reče gospod Erjavčev gospej Šolarjevi, — potem se bo vse drugo naredilo. Malo si moramo pomagati! Trudi se samo malo obotavlja, kot vsako dekle. Toda vsak slepec mora opaziti, da ima Valterja rada. In tudi vaša Trudi sem si želel za sinaho, gospa! In to mora tudi biti!

In bila je lepa zaročna pojedina, začinjena s šalo in smehom.

Kavo so pili pri nevestini materi. Trudi je imela dovolj povoda, da se je razgrela in rekla: — O, kako ste me presenetili! Zato smo tudi dvo dni pekli toliko kolačev in potice. Celo žulje imam na rokah od samega mečanja. Zdaj se ne čudim več materini zapravljivosti. Porabila je vsa jajca in vse maslo.

— Seveda, ako je bilo treba napraviti zaročno potico, — se šali Valter, kateremu je lice žarelo v sreči, da je mogel enkrat ljubljeno dekle imenovati svojo. In Trudi se je veselila njegove ljubeznivosti. S tihim ponosom, kateremu je bilo primečano še nekaj otročjega, je večkrat pogledala na zlati prstan, katerega ji je, ko so prišli iz cerkve, svečano natakli na prst. Tudi zaročna prstana sta bila takoj pri rokah.

Kavo so bili pa vrtu. Mnogo avtomobilov vozi po ulici in marsikdo se jezi, kar tako ropotajo in dvigajo prah. V veliko začudenje vseh pa se vstavi avtomobil pred vrtnimi vrati. V avtomobilu sedita dva gospoda, od katerih eden živahno maha s klobukom v pozdrav.

Radovedno stegujejo dekleta vratove; Trudino srce bije še bolj naglo, kajti gospoda sta bila Mirko Levar in dr. Grom, ki sta jih gotovo mislila obiskati. Trudi se sili, da ne pokaže svoje zadrege, kajti opazila je, kako jo pogleduje zaročenec.

Pa tudi Valter ni mogel prikriti svoje nevolje nad neljubim obiskom.

In res — Mirko Levar je že izstopil in odprl vrtna vrata in gospa Šolarjeva mu je morala iti nasproti. Na licih gospe Šolarjeve je ležala globoka rdečica, njen glas je bil negotov, ko ga pozdravi:

— Kako presenečenje, gospod doktor!

V trenutni obliki z majhnim izrezkom pod vratom je izgledala zelo mlada.

— Veseli me, da vas vidim tako zdravo, milostljiva gospa. Ker sem se že peljal mimo, sem vas moral obiskati — saj se ne morem ljati mimo tako prijazne hiše. Pa, kot vidim, imate obisk. Oprostite, da vas nadlegujem.

— Saj vam je gospoda poznana, gospod doktor. Naši sosedje, družina Erjavčeva. Vsehalo bi me, ako bi gospoda pila z nami malo kave — gospod dr. Grom?

Vprašujoče se obrne k dr. Gromu, ki je še vedno sedel v avtomobilu. — Pol ure bosta gospoda imela časa!

Mirko je že med potom mislil na to in pričakoval, da bo povabljen in dr. Grom je bil zadovoljen. Njemu je bilo vseeno, kje je prebil praznike, katerih ni posebno rad imel. Mirko je občutil, da se mora enkrat zopet oglašiti pri gospej Šolarjevi, da ne bi mislila, da jim ni hvaležen. V njeni hiši je vžil marsikaj dobrega in zdaj se mu je nudila neprisiljena prilika.

Ko gresta Mirko in njegov prijatelj z gospo Šolarjevo proti hiši, reče gospa:

— Gospoda moreta tudi čestitati!

— Čestitati?

— Da, moja hči se je danes dopoldne zaročila.

Mirko presenečen obstane.

— Trudi? Seveda z dr. Erjavcem.

— Kako pridete na to? — Gospa Šolarjeva se začudi.

— To sem si že davno mislil in zelo me veseli, da je stvar končno tako daleč.

Mirko stopa pred obema naprej.

— Gospica Trudi, gospod doktor, moje iskrene čestitke!

Obema stisne roke, pozdravi Erjavčev družino in jim predstavi dr. Groma, ki je medtem prišel. Njegova živahnost ni nikogar motila.

(Dalje prihodnjič.)

IZDELAVA OROŽJA OGROŽA SVETOVNI MIR

Ko so Turki plenili in požigali po lepi slovenski zemlji, je bežalo pred njimi prebivalstvo v utrjene gradove in za obzidje cerkva na gričih. Tam so vsi moški in žene storili in žrtvovali vse, kar je bilo treba, da se ubranijo pred turškimi pesjani. Dočim so moški stali na okopih, pobijali in sekali turške glave, so kuhale žene krep in topile svinec, ki so ga moške izlivali na sovražnika. Požrtvovalnost, s katero so takrat branili vsi svoje domove in svojo vero, je zahtevala velikanske žrtve. Če je bil Turke srečno pregnan, so se zopet naselili po porušeni in požgani državi. Prodajajo pač vsakomur, ki jim dobro plača. To velja zlasti za čas, ko se država ne vojskuje. To pa nikakor ni več pravilno, saj bi vse orožje, ki ga izdelava država, moralo služiti le njeni obrambi.

Da pa tovarne orožja tako rade prodajajo svoje izdelke, je krivo dejstvo, da so cene za orožje in druge vojne potrebščine silno pretirane. Tvornikarji zaslužijo na vojnem materialu 3—4 krat več, kakor pa bi zaslužili, če ne bi izdelovali vojnega materiala. To je že stara in znana stvar. Že v nekdanji Avstriji je bilo znano, da je Avstrija plačevala cavi za poljske topove majhnega kalibra po 1900 dolarjev, dočim bi bila cavi če prav dobro plačana samo z 750 dolarji in bi pri tej ceni tvornikar še vedno zaslužil svojih 25 odst. Dognano je, da se za predelavo 50.000 ton surovega železa, da z izdelki doseže skupno prodajno vsoto 10 milijonov dolarjev, če se to železo porabi za izdelovanje "miroljubnega materiala", kakor trdnice, poljedelskih strojev itd. J. Lukanich, Andrew Spillar, Cicero, J. Fabian, Jollet, A. Anzelc, Mary Bambich, J. Zaletel, Joseph Hrovat, La Salle, J. Spelich, Mascoutah, Frank Augustin, North Chicago, August Kobal, Springfield, Matija Barborich.

Moderni čas ni rešil človeštva vojsk, pač pa je prinesel moderna in srahovita sredstva. Svoj čas je bilo edino orožje sulica, sekira ali nerodna puška. Danes pa služijo za izdelavo vojnega orožja skoraj vse industrijske panoge. Ugotovljeno je, da se v slučaju vojske velika večina tovarn lahko porabi za izdelovanje kakršnihkoli vojnih potrebščin. Jasno je, da imajo take tovarne, zlasti v vojnem času, ogromne dobičke. Pa tudi podjetja, ki v vojni ne izdelujejo prav ničesar, kar bi moglo služiti oboroževanju in bojni opremlji, v veliki večini v vojnem času mnogo boljše zaslužijo kakor v miru. Kljub temu, da vladat tako potrebni mir, se države medsebojno oborožujejo, kakor za stavo. Ogromni so stroški, ki jih zahteva oboroževanje. Saj rabi vsaka vojska nešteto izdelkov moderne industrije. Tako je sestavil l. 1930 polkovnik F. H. Payne, član tajništva vojnega oddelka Združenih držav, poseben spisek industrijskih izdelkov, ki sicer služijo tudi miroljubnim svrham, ki pa postanejo lahko izredno važni v vojski. Naštel je okrog 3900 takih izdelkov. Za druge tovarne pa je omenil, da so prirejene vse tako, da lahko v par dnevih po izbruhu vojne začno izdelovati za vojno "koristne" izdelke.

Vojni izdelki obsegajo velik del industrije v vsaki državi. Vsaka industrija pa hoče vedno čim več čistega dobička in zato je razumljivo, da lastniki tovarn za orožje in vojne potrebščine ne prodajajo svojih izdelkov samo domači državi. Prodajajo pač vsakomur, ki jim dobro plača. To velja zlasti za čas, ko se država ne vojskuje. To pa nikakor ni več pravilno, saj bi vse orožje, ki ga izdelava država, moralo služiti le njeni obrambi.

Da pa tovarne orožja tako rade prodajajo svoje izdelke, je krivo dejstvo, da so cene za orožje in druge vojne potrebščine silno pretirane. Tvornikarji zaslužijo na vojnem materialu 3—4 krat več, kakor pa bi zaslužili, če ne bi izdelovali vojnega materiala. To je že stara in znana stvar. Že v nekdanji Avstriji je bilo znano, da je Avstrija plačevala cavi za poljske topove majhnega kalibra po 1900 dolarjev, dočim bi bila cavi če prav dobro plačana samo z 750 dolarji in bi pri tej ceni tvornikar še vedno zaslužil svojih 25 odst. Dognano je, da se za predelavo 50.000 ton surovega železa, da z izdelki doseže skupno prodajno vsoto 10 milijonov dolarjev, če se to železo porabi za izdelovanje "miroljubnega materiala", kakor trdnice, poljedelskih strojev itd. J. Lukanich, Andrew Spillar, Cicero, J. Fabian, Jollet, A. Anzelc, Mary Bambich, J. Zaletel, Joseph Hrovat, La Salle, J. Spelich, Mascoutah, Frank Augustin, North Chicago, August Kobal, Springfield, Matija Barborich.

Kansas, Girard, Agnes Močnik, Kansas City, Frank Žagar.

MARYLAND, Steyer, J. Černe, Kitzmiller, Fr. Vodopivec.

MICHIGAN, Calumet, M. F. Kobe, Detroit, Frank Stular.

MINNESOTA, Chisholm, Frank Gouze, Frank Pucelj.

Ely, Jos. J. Peshel, Fr. Sekula, Eveleth, Louis Gouze.

Gilbert, Louis Vessel, Hibbing, John Povis.

Virginia, Frank Hrvatic, Waukegan, Jos. Zelenc.

MISSOURI, St. Louis, A. Nabrogl.

MONTANA, Klein, John R. Rom, Roundup, M. M. Panian.

Washoe, L. Champa.

NEBRASKA, Omaha, P. Broderick.

NEW YORK, Gowanda, Karl Strnisha, Little Falls, Frank Maale.

OHIO, Barberton, John Balant, Joe H. Cleveland, Anton Bobek, Chas. Kartinger, Jacob Reanik, John Spanik.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

žavnih delavnicah pa so mogli izdelovati strojne puške za 250 dolarjev. Kako radi tako visokih dobičkov neznanstvo hitro raste premoženje tovarn, je razumljivo. Delniška družba, ki ima svojo tovarno v bližini Pariza, izdeluje tako zvane Hotchkisove strojnice, je od leta 1914 dobila dobička nazaj že štirikrat ves svoj v podjetje vložen kapital. Vsa leta med vojno in po vojni je izplačevala na delnice 90 odst. dividende. L. 1930 pa se začele delnice padati radi splošne gospodarske krize, na Daljnem Vzhodu pa je izbruhnila vojna v Mandžuriji — in od takrat delnice zopet rastejo.

Za vse tovarne, ki se kakorkoli bavijo z izdelovanjem vojnega materiala, je vojna najlepši čas. Takrat se vsipajo težki milijoni čistega dobička skoraj dan za dnem v njihove blagajne in razumljivo je, da imajo največje tovarne, kadar ni več zadosti naročil, iskreno željo, da bi se vnela kaka vojna. Denar oz. poplne po denarju žene nedolžne narode v vojno in strašna svetovna vojna je prinesla dobiček le zasebnikom, tovarnarjem vojnega materiala. Želja po dobičku in skrajna brezsrčnost omogoča, da se pobijajo na frontah vojaki, čestokrat z orožjem, ki so ga izdelali sami, katerega pa je tvornikar v mirnem času prodal tuji državi. Znano je n. pr., da je nekdanji znan angleški lastnik tovarna za orožje sir Basil Zaharoff s pomočjo časopisja pospeševal razne politične spore in potem, ko se je vnela vojna, prodajal obema stranama svoje orožje. To so kasneje tudi ugotovili pri vojskah med Grčijo in Turško, med Buri in Angleži in v rusko-japonski vojski.

Vevška papirnica počiva.

Z dnem 6. avgusta so ustavili vse delo v Vevški papirnici. Delo bo počivalo kar celi mesec. Zaloga papirja je nakopičeno okoli 200 vagonov. S čim se bo stotine delavcev preživljalo, nihče ne vpraša in se za to ne pobriga.

POZOR, ROJAKI

Iz naslova na listu, katerega prejemate, je razvidno, kdaj vam je naročilna pošila. Ne čakajte torej, da se Vas opominja, temveč obno vite naročilno ali direktno, ali pa pri enem sledečih naših zastopnikov

CALIFORNIA

Fontana, A. Hochevar, San Francisco, Jacob Laushin.

COLORADO

Denver, J. Schutte, Pueblo, Peter Cullig, A. Saffin, Salida, Louis Costello, Walsenburg, M. J. Bayuk.

INDIANA

Indianapolis, Louis Banich.

ILLINOIS

Aurora, Mary Butcher, Chicago, Joseph Blush, J. Bevid, J. Lukanich, Andrew Spillar, Cicero, J. Fabian, Jollet, A. Anzelc, Mary Bambich, J. Zaletel, Joseph Hrovat, La Salle, J. Spelich, Mascoutah, Frank Augustin, North Chicago, August Kobal, Springfield, Matija Barborich.

KANSAS

Girard, Agnes Močnik, Kansas City, Frank Žagar.

MARYLAND

Steyer, J. Černe, Kitzmiller, Fr. Vodopivec.

MICHIGAN

Calumet, M. F. Kobe, Detroit, Frank Stular.

MINNESOTA

Chisholm, Frank Gouze, Frank Pucelj.

Ely, Jos. J. Peshel, Fr. Sekula, Eveleth, Louis Gouze.

Gilbert, Louis Vessel, Hibbing, John Povis.

Virginia, Frank Hrvatic, Waukegan, Jos. Zelenc.

MISSOURI

St. Louis, A. Nabrogl.

MONTANA

Klein, John R. Rom, Roundup, M. M. Panian.

NEBRASKA

Omaha, P. Broderick.

NEW YORK

Gowanda, Karl Strnisha, Little Falls, Frank Maale.

OHIO

Barberton, John Balant, Joe H. Cleveland, Anton Bobek, Chas. Kartinger, Jacob Reanik, John Spanik.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

Euclid, F. Baft.

METROPOLITAN TRAVEL BUREAU

216 WEST 18TH STREET NEW YORK, N. Y.

PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

SHIPPING NEWS

30. avgusta: Levantun v Cherbourg, Lafayette v Havre, Pres. Harding v Cherbourg in v Hamburg, Bremen v Cherbourg in v Bremen.

31. avgusta: Olympic v Cherbourg, Aquitania v Cherbourg, Roma v Genova.

1. septembra: Geniera v. Stueben v Bremen, New York v Cherbourg in v Hamburg.

2. septembra: Paris v Havre, Minnetonka v Havre.

3. septembra: Veendam v Boulogne sur Mer.

6. septembra: VULCANIA v TRST.

7. septembra: Majestic v Cherbourg, Manhattan v Havre.

8. septembra: Berengaria v Cherbourg, Dresden v Cherbourg in v Bremen, Albert Balin v Cherbourg in v Hamburg.

9. septembra: Evropa v Cherbourg in v Bremen, France v Havre, Pennland v Havre.

10. septembra: Conte Grande v Genova, Statendam v Boulogne sur Mer, Champlain v Havre, St. Louis v Cherbourg in v Hamburg.

11. septembra: Pennland v Havre.

13. septembra: Columbus v Cherbourg in v Bremen.

14. septembra: De France v Havre, Maudslayi v Cherbourg, Pres. Roosevelt v Havre.

15. septembra: Bremen v Cherbourg in v Bremen, Hamburg v Cherbourg in v Hamburg.

16. septembra: Olympic v Cherbourg, Minnewaska v Havre.

17. septembra: Aquitania v Cherbourg, Rochambeau v Havre, Volendam v Boulogne sur Mer, Augustus v Genova.

20. septembra: Leviathan v Cherbourg.

21. septembra: Paris v Havre.

22. septembra: Stuttgart v Cherbourg in v Bremen, Deutschland v Cherbourg in v Hamburg.

23. septembra: Majestic v Cherbourg, Westernland v Havre.

24. septembra: SATURNIA v TEST, Lafayette v Havre, Rotterdam v Boulogne sur Mer, Cleveland v Cherbourg in v Hamburg.

25. septembra: Europa v Cherbourg in v Bremen, Westernland v Havre.

28. septembra: Pres. Harding v Havre.

29. septembra: Berengaria v Cherbourg, Gen. v. Steuben v Bremen, New York v Cherbourg in v Hamburg.

30. septembra: Homeric v Cherbourg, Minnetonka v Havre.

1. oktobra: De France v Havre, Bremen v Cherbourg in v Bremen, Milwaukee v Cherbourg in v Hamburg, Roma v Genova, Veendam v Boulogne sur Mer.

17. septembra: Aquitania v Cherbourg, Rochambeau v Havre, Volendam v Boulogne sur Mer, Augustus v Genova.

20. septembra: Leviathan v Cherbourg.

21. septembra: Paris v Havre.

22. septembra: Stuttgart v Cherbourg in v Bremen, Deutschland v Cherbourg in v Hamburg.

23. septembra: Majestic v Cherbourg, Westernland v Havre.